

[Bertel Dahlgaard.]

Jeg ved vel, at vi er kun 4 Millioner Mennesker, men vor Produktionskraft og Købekraft svarer under normale Forhold til et langt større Befolkningstal, takket være hele den særegne historiske og økonomiske Udvikling, vort Folk har gennemgaaet.

Der har i de sidste Maaneder herhjemme været talt meget om det Danmark, der var, og det, der skal komme. Man har set Mennesker, hvis egne Bidrag til Nationens Opbygning ikke har været over Jævnmaalet, nu have let ved at dømme alt det, der var, medens andre alene har peget paa de lyse Sider ved den Tid, der gik forud for 1940.

Jeg tror, vi har godt af at se baade Fortidens Lys og Skygger. Var vi ikke i Stand til at se det lyse, der særprægede vort Folk, ja, saa vilde vi jo ikke kunne gennemstrømmes af den Tro og Tillid og af den Kærlighed til, hvad der er dansk, som i Dag giver os en større folkelig Styrke end den, vi vel paa noget Tidspunkt har ejet siden den folkelige Vækkelsestid i forrige Aarhundrede. Og var vi ikke i Stand til at se Skyggerne paa Fortidens Vej, ja, da vilde vi jo ikke kunne fyldes med Forvisningen om, at vi formaar at lære af de strenge Tider, at vort Folk ved at se ind i sig selv under de Begivenheder, der har mødt os, kan udvikles og besjæles af en endnu stærkere Aand.

Vor Stilling i Nationernes Række var en saadan, at vi kan være bekendt at erkende baade vor Styrke og vore Svagheder.

Sandheden er, at der var bygget op et Danmark med en dygtig og arbejdsom Befolkning, som havde dyb Følelse af, at Landsmandsskab betød Pligt til gensidig Hjælp. Derfor blev Danmark et Land, hvor den jævne Befolkning havde bedre Livsvilkaar end i næsten noget andet Land. Internationale Kriser og Sammenbrud kunde til Tider paa uheldig Vis forrykke det indbyrdes Forhold mellem Befolkningslagene, men det kunde ikke udslutte Sandheden af det Billede, jeg her har tegnet. Og jævnsides med dette materielle Danmark gik en jævn Højnelse af Folket gennem Oplysning og personlig Dygtiggørelse, som næppe var større i ret mange Folk.

Saa kan vi godt erkende, at med Fremskridtene fulgte ogsaa Svaghedstegn. Hist og her kom til at mangle tidligere Tidens Haardførhed. Det i Stat og Kommune og private Organisationer højt udviklede Selvsyre, der bragte os saa vidt, savnede maaske her og der den stærke Selvdisciplin, der er den faste Grundvold, som bevarer Folkestyrets Friskhed og Modstandskraft.

Vi tør i det hele taget ikke i Danmark sige os fri for den Materialisme, der skød op overalt i Efterkrigstidens Europa. Det kunde somme Tider før 1940 føles, som om det tiltrængtes, at et Aandens Stormvejr atter kunde gaa hen over Landet, men det var ikke noget specielt for os. Vi ofrede blot sammen med de andre europæiske Folk til den Molok, som Verdenskrigen fostrede og nærrede med Blod og Penge.

Men dette Fortidens Danmark med dets Lys og dets Skygger er det, alle folkelige Kræfter, der i Dag betyder noget i vort Land, kendes ved. Det lyse er aabenbart for alle nu, og Skyggerne var ikke dybere, end at vi føler, at Folket ved dets indre Kraft vilde have haft Styrke til at fjerne dem.

Saa gik Stormen hen over vort Hus. Den ruskede i Tage og Spær. Den fik os til at se os om i Huset paa en helt anden Maade end hidtil. Hver en Plet indprentede sig i vor Hukommelse. Vi saa pludselig, at der her fandtes Ting saa dyrebare, at Livet vilde blive tomt, hvis vi mistede dem, og vi saa, at der var Steder, hvor nyt og trofast Arbejde maatte sættes ind for at skabe øget Tryghed mod nye Storme.

Alt, hvad vi saaledes saa, kom til at præge os alle. Ingen af os vil herefter være helt den samme som før.

Heri ligger gemt den dybere Forklaring paa den politiske Samling her i Rigsdagen, som omfatter 211 af Rigsdagens 225 Medlemmer, og som repræsenterer $\frac{9}{10}$ af det danske Folk.

Spredte Smaagrupper i Befolkningen har ment at kunne se noget kunstigt i denne Samling. Man glemmer, hvad det vil sige, at det er i en Nation af Danmarks Standard, denne Samling er sket. Vi er et Folk, der maa maales med et Maal justeret gennem en tusindaarig Selvstændighedsfølelse og Slægtleds folkelige Oplysningsarbejde, der er trængt dybere ned i Befolkningens brede Lag end tilsvarende Arbejde i de fleste andre Lande. Hvad der i denne Sommer er sket i det danske Folk, er uforstaaeligt for enhver, som ikke kender Forudsætningerne derfor, saaledes som de er skabt gennem hundrede Aar af de Mænd, der gik ud i Folket for at oplyse, for at vække og for at kalde paa den enkelte personlige Ansvarsfølelse. Det er den Sæd, Grundtvig saaede, der er vokset op, og som nu bærer Frugt. I de gode Aar syntes vi maaske ofte, at alt dette efterhaanden sporedes for lidt, men i det stille var alligevel Gerningen gjort. Aar efter Aar var der spredt ud i Hjemmene Tusinder af unge, som dog engang havde lyttet til Forkyndelsen om,